

med disse 120,000 Kr. skulde det definitivt og for alle Tider komme ud af det, meget bestemt maatte sige, at det ikke kunde tage imod et saadant Tilbud. Det kunde i Diebliffet synes at være ganske tilsmilende at have en saadan Situation, skjøndt den jo ganske vist ogsaa vilde have sine Styggesider. Det vilde jo ikke kunne undgaas, at de, som havde med Universitetets Administration at gjøre, under saadanne Forhold vilde komme under et stærkt Pres af Saginteresser, et Pres, som, set fra de enkelte Sags Side, var fuldkommen berettiget, men som, set under en mere almindelig Horisont og under Hensynet til den Evne, som Universitetet overhovedet er i Besiddelse af, vilde være høist uheldigt for Fremtidens Bedkommende. Enhver, som kjender Noget til Videnskaben, veed, hvorledes dens Udvikling fører nye Krav med sig, og Videnskabens Udvikling er jo Videnskabens Liv. Der opstaar stadigt nye Krav ikke blot med Hensyn til de personlige Kræfter; men naar Videnskaben udvikler sig, saa medfører dette ogsaa en Forgrenning af Videnskaben, som atter medfører, at en Forøgelse af Kræfterne bliver nødvendig. Det er jo ikke blot paa det personlige Omraade, at Videnskaben stiller nye Krav, men det Samme gjælder jo, som de Herrer vide, med Hensyn til alle de videnskabelige Apparater, som staa i Forbindelse med Universitetet, og det maa i høj Grad paaskjønnes, at der i en Periode, som vel ligger noget længere tilbage, men som dog væsentligt skriver sig fra Tiden efter den frie Forfatnings Indførelse, er gjort saa overordentlig meget for de videnskabelige Formaal i denne Retning. Jeg behøver blot at nævne Bibliotheket, det naturhistoriske Museum, Laboratoriet og Observatoriet, for at de Herrer kunne skjønne, hvad der er gjort i den Henseende, og hvor betydelige Forbringinger der er stillet. For en Tid vil der maaske ikke opstaa nye Forbringinger i denne Retning, men man kan jo klart forudsæ, at der vil komme en Periode, hvor man maa stille nye Forbringinger i den omhandlede Retning. Universitetet vil fandelig ikke udgjøre en Stat i Staten, men det vil bede om, at det maa have sin Plads indenfor Statsorganismen. Det vil med Glæde modtage den Kontrol, det Tilsyn og den Ordning, som dets Stilling som Institution fører med sig; men det ønsker paa samme Tid, at det maa modtage en Forsorg, og at den Ordning, som gives Universitetet, maa sætte det i Stand til at arbejde for sit Maal paa en fyldestgjørende Maade. Hvad er da Universitetets Formaal? Det er naturligvis for det Første dette

at være en videnskabelig Sæeanstalt i alle de forskjellige Videnskabsfag, og Universitetet skal aldrig glemme de store Pligter, som paahvile det i saa Henseende. Men Universitetet har i Sandhed ogsaa et andet og fra et vist Synspunkt større Formaal. En æret Væler ønskede igaar, at hans Ord maatte komme til at lyde udover denne Sal. For hans Bedkommende var et saadant Døst overflødig, men derimod tillader jeg mig med god Grund at gjøre hans Ønske til mit. Universitetet har den store Opgave at være Videnskabens Arnested. Jo mindre et Land er, jo færre de Kræfter ere, over hvilke det raader, i desto større Grad bliver det Universitetets Opgave at arbejde paa Udviklingen af det høiere Landsliv, at gaa foran i de videnskabelige Arbejder og at bryde Videnskaben nye Baner; men dette Formaal kan Universitetet ikke fyldestgjøre, medmindre det stilles under forholdsviis gunstige Vilkaar. For det Første kræves der fuld Særefrihed. Al Tvang ved Universitetet og mod Særefriheden bryder Videnskabens Grundprincip, den medfører, at Videnskaben nødvendigvis trækker sig tilbage. Men dernæst maa Universitetet, for at kunne naae sit Formaal, være nogenlunde heldigt stillet i økonomisk Henseende. Det bliver dets Pligt ogsaa forsaavidt at varetage yngre videnskabelige Kræfters Interesse. Forholdet her i dette lille Land er dette, at den Indtægt, som en streng videnskabelig Produktion kan drage efter sig, er aldeles forsvindende. Det er aldeles umuligt at bygge en Livsøistents derpaa. Hvis altsaa Nogen vil i Sandhed hellige sin hele Kraft, sin hele Tid til videnskabeligt Arbejde, er det en Betingelse derfor, at han træder i noget Forhold til Universitetet, og derfor bør der altid være Mulighed for, at Universitetet kan træde understøttende til overfor saadanne yngre, fremadstræbende, dygtige, videnskabelige Kræfter, som, naar man mangler en saadan Understøttelse, nødvendig maa trække sig tilbage fra Videnskaben for at skaffe sig en Livsøistents andet Sted. Der er noget sært Bemødigt i det, at dygtige, anerkjendte, ja udmærket anerkjendte Videnskabsmænd ved Universitetet føle sig forpligtede til at trække sig tilbage fra en Livsøistilling, skjøndt deres Landstræfter endnu ere usvækkede og skjøndt de endnu kunne virke godt og gavnligt for Universitetet, i den strenge Pligtsfølelse af, at de bør vige Pladsen, for at yngre Kræfter kunne komme frem. Derfor har Universitetet, naar det forstaar sin Interesse, en Pligt ogsaa overfor de yngre fremadstræbende videnska-